

STRUČNI ČLANAK

UDK: 799.3

Primljeno: veljača 2016.

DAMIR STOLNIK*, HRVOJE MARIĆ**

Prikaz rada trenažnoga simulacijskog oružja u praktičnoj nastavi policijskih službenika

Sažetak

Trenažno simulacijsko oružje namijenjeno je za obuku vojnih i policijskih postrojbi prilikom uvježbavanja različitih taktičkih scenarija identičnih realnim uvjetima poput intervencija u objektima i vozilima, antiterorističkih situacija, uvježbavanja situacija sa štićenim osobama i slično. Prednosti vježbanja simulacijskim oružjem su višestruke, primjerice kada se simulira stvarna životna situacija u kontroliranim uvjetima, mogućnost pogađanja simulacijskim markirnim streljivom psihološki djeluje na sudionike vježbe, stres se doživljava gotovo kao i kod stvarnog postupanja, a nakon vježbe moguća je rekonstrukcija događaja (postupanja) te detaljna analiza uključujući i povratnu informaciju za sudionike.

Ključne riječi: trenažno simulacijsko oružje, obilježja simulacijskog oružja, markirno i manevarsko streljivo, simuliranje stvarnih situacija.

1. UVOD

S obzirom na društvene promjene, povećanu stopu kriminaliteta i na izmijenjenu sliku "suvremenih" počinitelja kaznenih djela te njihove opreme i dostupnih resursa, zahtjevi za policijske službe diljem svijeta iznimno su velike. Stoga se često u literaturi ističe i stres u policijskoj profesiji, a odnosi se na visoku zahtjevnost, stalnu potencijalnu opasnost te iznimne okrutnosti i patološka ponašanja s kojima se tijekom postupanja policijski službenici mogu susresti. U skladu s navedenim, od policijskih službenika zahtijeva se iznimna mentalna i tjelesna sposobnost kako bi situacije riješili na odgovarajući način (Anshel, 2000; Morash, Haar, Kwak, 2006).

Čini se kako policijske obuke i treninzi često zanemaruju psihološke faktore poput stresa i napetosti. Istraživanje Nieuwenhuysa i Oudejansa (2010) pokazuje kako se izvedba

* Damir Stolnik, nastavnik stručnih predmeta, Policijska škola, MUP RH.

** Hrvoje Marić, nastavnik stručnih predmeta, Policijska škola, MUP RH.

i preciznost pogodaka značajno snižava kada policijski službenici izvode zadatak u visokostresnim uvjetima u kojima su izloženi "neprijateljskoj vatri" za vrijeme vježbe. Stoga se autori poput Murryja (2004, prema Nieuwenhuys, Oudejans, 2011) opravdano pitaju koliko su policijski službenici spremni za izvršavanje različitih zadataka u situacijama koje su vrlo stresne, a mogu imati potencijalno negativne i za život ugrožavajuće ishode.

S obzirom na navedeno, važno je uočiti kako tradicionalni pristup osposobljavanju policijskih službenika ne odgovara dovoljno na navedene zahtjeve u smislu obučenosti i treninga za postupanja policijskih službenika. U novije vrijeme daje se prednost interaktivnoj situacijskoj nastavi u odnosu na vježbanje uporabe vatrenog oružja gađanjem u papirnatu metu. Interaktivnom situacijskom nastavom uvježbavaju se operativni postupci i pravila postupanja realizacijom pripremljenih scenarija približno stvarnih situacija u kojima se mogu naći policijski službenici. "Proigravanjem" stvarnih događaja iz prakse, policijski službenik stavlja se u situaciju koja je simulacija stvarnog događaja te na taj način, u konkretnoj situaciji, stječe osobno iskustvo i znanje prijeko potrebno za operativno postupanje. U skladu s navedenim, interaktivna simulacijska obuka pruža mogućnost sistematiziranja znanja i vještina koje su policijski službenici stekli tijekom teorijske i praktične nastave unutar obaveznog školovanja za policijske službenike, ali i kasnijeg stručnog usavršavanja tijekom policijske službe. Navedena metoda obuke posebno je namijenjena za uvježbavanje primjene vatrenog oružja s aspekta zakonskih propisa te uvježbavanja tehnika taktičkog gađanja (Stolnik, 2008). Obuka za policijske službenike koja im osigurava navedeno, odnosi se na adekvatno reagiranje, uvježbanost, sigurnost za policijskog službenika i neposrednu okolinu u kojoj se nalazi. No, isto se odražava i na psihološku stabilnost, kako Đorđević i Vukadinović (2015) navode, posebno zbog prevladavanja nastale stresne situacije na najbolji mogući način. Slično navode Oudejans i Pijpers (2009, 2010; prema Nieuwenhuys, Oudejans, 2011) koji ističu kako uključivanje elementa stresa u vježbe i obuku oružjem kod policijskih službenika može djelovati na poboljšavanje njihove izvedbe, pa se u skladu s time može očekivati i primjereno postupanje u stvarnoj situaciji. Osim preciznosti koju kao dobrobit ističu autori, u obuci u kojoj se stvaraju stresni uvjeti povećava se brzina u kojoj policijski službenici gađaju potencijalnu metu (Nieuwenhuys, Oudejans, 2010).

U svrhu poboljšavanja vještina prilikom rukovanja oružjem, važno je stvaranje uvjeta sličnih realnim situacijama policijskog postupanja, a oprema i oružje mora biti identično onome koje se svakodnevno koristi u policijskoj službi.

2. TRENAŽNO SIMULACIJSKO ORUŽJE

2.1. Osnovna obilježja trenažnoga simulacijskog oružja

Kada govorimo o trenažnom simulacijskom oružju, govorimo o oružju koje je gotovo identično onome koje se svakodnevno koristi u policijskoj službi. Najprikladnije je za obuku u uvježbavanju različitih taktičkih situacija sličnih realnim uvjetima, gdje se očekuje sukob čovjeka na čovjeka, intervencije u objektima i vozilima, antiterorističke situacije, uvježbavanje situacija sa štićenim osobama i slično (Stolnik, 2011).

Navedeno oružje radi na principu reducirane energije barutnih plinova ispaljenog zrna, što mu daje malu energiju. Unatoč maloj energiji zrna, u slučaju pogotka pojavljuje se stvarni osjećaj da je osoba pogođena. Izgledom i težinom identično je pravom oružju, stvara zvučni

efekt i efekt trzaja te efekt pogotka s obzirom na to da ostavlja tragove boje i osjećaj stvarne boli kod pogotene osobe.

Osnovna je razlika između simulacijskoga trenažnog oružja i bojnog oružja u konverziji¹ koja ne dozvoljava korištenje niti ispaljivanje bojevog streljiva. Konverzija se vrlo lako stavlja i skida na rukohvat oružja čime standardno bojno oružje brzo i lako postaje simulacijsko trenažno oružje. Posebno je važno istaknuti činjenicu kako navedenu radnju može samostalno obaviti svaki korisnik oružja.

Trenažno simulacijsko oružje vizualno se razlikuje od standardnoga bojevog oružja po obojenim glavnim dijelovima oružja i to jarkom bojom². Kako bi obuke u rukovanju vatrenim oružjem postigle svoj cilj u smislu učenja i savladavanja vještine kroz praktične primjere realnih situacija, mnogi svjetski proizvođači oružja nude, za tu svrhu, različite vrste trenažnih konverzija kojima standardno bojno oružje pretvaraju u simulacijsko. Na tržištu, u skladu s navedenim, postoje konverzije za većinu pištolja koji su u službenoj uporabi kao i konverzije za revolvere kalibra .38 special i .357 magnum te automatsko oružje u kalibru 5,56 mm (www.simunition.com).

2.2. Obilježja trenažnoga simulacijskog pištolja

S obzirom na važnost obilježja sličnosti trenažnoga simulacijskog oružja sa stvarnim oružjem koje se koristi u policijskoj službi³ u skladu s odredbama Uredbe o vrstama naoružanja i opreme policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova (NN 42/06.), hrvatska tvornica oružja, HS Produkt iz Karlovca, konstruirala je trenažni simulacijski HS pištolj⁴ koji se po taktičko-tehničkim karakteristikama ne razlikuje bitno od standardnog oružja koje koristi hrvatska policija (vidi tablicu 1). Najznačajnija je vizualna razlika koja se očituje u plavo obojenoj navlaci odnosno sastavnom dijelu izmjenjive konverzijske komponente (engl. *conversion kit*). Navedeni je pištolj namijenjen praktičnom treningu sa svim vrstama simulacijskog streljiva u kalibru 9 mm. Takav omogućuje policijsko-vojnim službama trenažni proces identičan stvarnim uvjetima, a visokokvalitetna izvedba i konstrukcija omogućuje pouzdan rad, koristeći simulacijsko markirno streljivo (engl. *FX Marking Cartridges*), manevarsko (engl. *SecuriBlank*) i vježbovno (engl. *CQT*) streljivo. Konverzija se kod trenažnoga simulacijskog HS pištolja vrlo lako skida te se umjesto nje može staviti standardna navlaka, cijev i povratni mehanizam, čime ovo oružje postaje standardno bojno oružje. Specifičnost trenažnoga simulacijskog HS pištolja odnosi se na lakšu primjenu jer nije potreban poseban alat. Svaki korisnik ovog oružja može ga vrlo jednostavno samostalno preinačiti na isti način na koji se inače rastavlja taj pištolj. S obzirom na to da konverzija svojim vanjskim dimenzijama odgovara standardnim HS modelima pištolja koje policijski službenici koriste kao

¹ Konverzija (*conversion kit*) za trenažni simulacijski pištolj sastoji se od sklopa navlake sa zatvaračem, cijevi i povratnog mehanizma.

² Plava boja je postala standardna boja kojom se označava trenažno simulacijsko oružje.

³ Uz pištolj ČZ M75B u osobnom zaduženju policijskih službenika MUP-a RH je i pištolj HS 2000/HS-9, kalibra 9 mm Para.

⁴ Trenažni simulacijski HS pištolj ne bismo mogli u potpunosti smatrati još jednim od modela pištolja nastalih u proizvodnim pogonima tvornice HS Produkt u Karlovcu, već se ovdje radi o konverzijskoj komponenti koju je moguće staviti na kućište bilo kojeg standardnog modela pištolja HS 2000 ili HS-9.

osnovno naoružanje u skladu s odredbama Uredbe o vrstama naoružanja i opreme policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova (NN 42/06.), trenažni simulacijski HS pištolj ne zahtijeva posebne vrste futrola za nošenje pa se na obuci mogu koristiti postojeće standardne službene futrole. Policijski službenici koji sudjeluju u navedenom obliku treninga i učenja imaju dojam da sudjeluju u stvarnom postupanju. Tako se pridonosi stvaranju i oblikovanju iskustava i multidisciplinarnom pristupu korištenja pohranjenoga teorijskog znanja. Kako se konverzija ugrađuje na postojeće polimersko kućište pištolja HS 2000 ili HS-9, raspored funkcionalnih poluga i sigurnosnih sustava ostaje isti kao i na standardnim pištoljima. Aktivni sigurnosni sustavi su identični onima na pištolju HS 2000 i HS-9. Navedeno se odnosi na obilježje trenažnoga simulacijskog HS pištolja koji, kao i standardni pištolj, posjeduje predokidač na okidaču, automatsku kočnicu na zadnjoj strani rukohvata te unutarnju automatsku kočnicu (blokadu) udarne igle. Kada se radi o pasivnim sigurnosnim sustavima, navedeno oružje posjeduje samo indikator (pokazivač) zapetosti udarne igle, ali ne i indikator (pokazivač) metka u cijevi, koji postoji kao standardni pasivni sigurnosni sustav kod HS pištolja. Punjenje pištolja simulacijskim streljivom obavlja se preko standardnih spremnika pištolja HS 2000 (kapaciteta 15 naboja) ili HS-9 (kapaciteta 16 naboja). Međutim, zbog specifične konstrukcijske izvedbe zrna simulacijskoga markirnog streljiva, ne preporuča se umetanje više od 10 naboja u spremnik⁵.

Tablica 1: Usporedni prikaz taktičko-tehničkih karakteristika trenažnoga simulacijskog HS pištolja i standardnog pištolja HS 2000/HS-9

Obilježje	TRENAŽNI SIMULACIJSKI HS PIŠTOLJ	STANDARDNI PIŠTOLJ HS 2000/HS-9
Kalibar	9 mm	9 mm
Masa	770 grama	785 grama
Visina	139 mm	139 mm
Duljina	180 mm	180 mm
Duljina cijevi	102 mm	102 mm
Kapacitet spremnika	16	15/16
Sigurnosni sustavi	predokidač na okidaču automatska kočnica na rukohvatu automatska blokada udarne igle razdvajač paljbe indikator zapetosti udarne igle	predokidač na okidaču automatska kočnica na rukohvatu automatska blokada udarne igle razdvajač paljbe indikator zapetosti udarne igle indikator metka u cijevi
Funkcionalne poluge	poluga za otpuštanje spremnika poluga za zaustavljanje i otpuštanje navlake poluga za rastavljanje	poluga za otpuštanje spremnika poluga za zaustavljanje i otpuštanje navlake poluga za rastavljanje

⁵ Punjenjem spremnika do maksimalnog kapaciteta može doći do odvajanja (lomljenja) plastičnoga markirnog zrna od tijela čahure.

2.2.1. Princip rada

Trenažni simulacijski HS pištolj radi na principu reducirane energije barutnih plinova nakon opaljenja, što uz posebnu konstrukciju ispaljenom zrnju daje malu, ali dostatnu energiju za ispravan rad i aerostabilnost zrna. Energija barutnih plinova, osim konstrukcijom cjelokupnog metka, također je reducirana smanjenom količinom baruta kojom je streljivo punjeno. Minimalna energija potrebna za obavljanje cjelokupnog ciklusa rada oružja i davanja početne brzine zrnju ostvarena je konstrukcijskim rješenjem simulacijskog streljiva te zadnjeg dijela cijevi (ležišta metka), na kojem s desne strane postoji mali uzdužni otvor koji odvaja višak energije barutnih plinova stvorenih nakon opaljenja metka. Specifičnom konstrukcijskom izvedbom ležišta naboja onemogućeno je punjenje odnosno ispaljivanje bojevog streljiva bilo kojeg kalibra.

Unatoč maloj energiji barutnih plinova koji se stvaraju nakon opaljenja simulacijskog streljiva, oružje stvara zvučni efekt opaljenja, efekt trzaja te se potpuno ostvaruje ciklus rada poluautomatskog oružja.

2.3. Prednosti vježbe trenažnim simulacijskim oružjem

Prednosti vježbanja trenažnim simulacijskim oružjem odnose se na pogodnost i primjenjivost korištenja u urbanim sredinama (u kakvima će i u stvarnosti postupati policijski službenici), simulira se stvarna životna situacija pri čemu se stres doživljava gotovo kao i kod stvarnog postupanja. Pogodci i promašaji psihološki djeluju na sudionike vježbe jer se simuliraju stvarni uvjeti kroz procjenjivanje potencijalne opasnosti u zadanoj okolini te reagiranje na određene podražaje koji su percipirani kao ugrožavajući za policijske službenike i/ili nedužne civile u vježbi. Trag markirne boje koja se koristi može poslužiti kod ocjene preciznosti u smislu detektiranja onih koji su pogodili u odnosu na one koji su tijekom vježbe promašili zadani cilj (npr. napadača). U slučaju da su pogođeni simulacijskim markirnim streljivom, sudionici vježbe mogu imati osjećaj sličan realnim okolnostima mogućeg pogotka, a razlozi istog potencijalnog "stradavanja" sudionika tijekom vježbe pomno se kasnije analiziraju te svi sudionici dobivaju povratnu informaciju o učinkovitosti osobnog postupanja tijekom vježbe zajedno s mogućim preporukama za buduća postupanja (Stolnik, 2008).

Prilikom treninga nije potrebno nošenje zaštite za uši (pokrova ili čepića) jer trenažno simulacijsko oružje nakon opaljenja stvara buku niskog intenziteta (101 dB) i time dodatno približava realnim uvjetima s obzirom na to da policijski službenici u stvarnim intervencijama ne nose nikakvu zaštitu za uši.

2.4. Ograničenja vježbe trenažnim simulacijskim oružjem

Potencijalno ograničenje navedenog oružja odnosi se na preporuku učestalog čišćenja cijevi⁶. Naime, budući da se ispaljuju plastična zrna, dijelovi plastike ostaju na stijenkama cijevi čime mogu prouzročiti zastoj zrna pri prolazu kroz cijev.

⁶ Preporuka proizvođača simulacijskoga markirnog streljiva jest da se cijev pištolja čisti nakon ispaljenih približno 25 komada streljiva.

3. TRENAŽNO SIMULACIJSKO STRELJIVO

Trenažno simulacijsko streljivo konstruirano na način kako bi se s minimalnim barutnim punjenjem osigurao neometan rad trenažnoga simulacijskog oružja opremljenog konverzijom. Dvije su temeljne vrste bezopasnoga trenažnog simulacijskog streljiva koje se u nastavku opisuju: markirno (engl. *Simunition FX Marking Cartridges*) i manevarsko (engl. *Securi-Blank*).

3.1. Trenažno simulacijsko markirno streljivo

Trenažno simulacijsko markirno streljivo ima svoje specifičnosti (tablica 2). Naime, navedeno oružje nema klasično zrno koje se koristi kod većine streljiva, već plastičnu kapsulu punjenu bojom. Postoji šest različitih vrsta markirnih boja kojom je punjena kapsula: crvena, bijela, plava, zelena, žuta i narančasta. Boja u kapsulama je neškodljiva i vrlo lako se pere, a sa zidova i sličnih površina jednostavno se može obrisati mokrom krpom. S obzirom na to da je boja markirnog streljiva neškodljiva, ono je pogodno i za obuku službenih pasa, gdje postoji realna mogućnost da će psi progutati ispaljene kapsule zrna. Budući da je streljivo punjeno samo količinom baruta dostatnom za neometani poluautomatski rad pištolja, maksimalna energija zrna na cilju je vrlo mala⁷. Unatoč maloj energiji zrna, kod sudionika treninga pojavljuje se osjećaj stvarnog pogotka.

Tablica 2: Osnovne karakteristike simulacijskog (*Simunition FX*) markirnog streljiva kalibra 9 mm

Kriteriji	Obilježja
Masa zrna	0,5 grama (7 grains)
Materijal od kojeg je zrno izrađeno	plastična masa
Markirne boje zrna	crvena, plava, zelena, žuta, narančasta, bijela
Karakteristike markirne boje	nije toksična, lako periva, na bazi je deterdženta
Brzina zrna na ustima cijevi oružja	110-150 m/s
Maksimalna energija zrna (na 3,5 m)	do 5,6 j/cm ²
Minimalna sigurna udaljenost	30 cm
Maksimalna sigurna udaljenost ispaljenog zrna	150 m
Maksimalni domet zrna	133 m

3.2. Trenažno simulacijsko manevarsko streljivo

Sljedeća vrsta bezopasnoga trenažnog simulacijskog streljiva odnosi se na manevarsko. Navedeno je streljivo, prije svega, namijenjeno samo za postizanje realnog zvučnog efekta, tj. pucnja vatrenog oružja. Dijelovi trenažnoga simulacijskog manevarskog streljiva

⁷ Plastično *Simunition FX* markirno zrno punjeno bojom, ispaljeno iz pištolja kalibra 9 mm na cilju udaljenosti 3,5 metra ostvaruje energiju do maksimalno 5,6 j/cm².

uključuju inicijalnu kapsulu, čahuru, barutno punjenje i plastični uložak – tzv. sabot koji se pri vrhu sužava. Upravo ovo suženje plastičnog uložka – sabota omogućava neometani poluautomatski rad oružja bez ikakvih posebnih dodataka na ustima cijevi⁸. S obzirom na to da korištenje ove vrste streljiva kod sudionika uglavnom ne stvara potrebu za usvajanjem tehnike ciljanja i tehnike pravilnog okidanja, njegova je uporaba u simulacijskim vježbama svedena na minimum.

4. METODIKA IZVOĐENJA VJEŽBI

Simulacijske vježbe izvode se prema unaprijed zadanom i pripremljenom scenariju⁹ koji se temelji na stvarnim događajima iz prakse te se time kroz vježbu prividno stvaraju životne situacije u kojima mogu postupati policijski službenici. Scenariji se kreiraju prema potrebama obuke i nastavnog predmeta. Dinamika treninga s trenažnim simulacijskim oružjem kreće se od jednostavnijih prema složenijim vježbama. Tako se policijski službenik, prije sudjelovanja u scenariju vježbe, kroz tzv. izolacijski dril priprema za savladavanje jednostavnijih situacija vježbanjem jednostavnijih vještina (npr. *potezanje oružja iz futrole, uporaba oružja "jedan na jedan", korištenje zaklona i sl.*). Nakon savladavanja jednostavnijih vještina, kreće se na složenije vježbe, u skladu s predviđenim scenarijem. One uključuju više povezanih simuliranih situacija kroz koje se uvježbavaju zahtjevnije tehnike i vještine. Cilj navedenih treninga i vježbi te uporabe scenarija odnosi se na integriranje različitih vještina i znanja koja omogućuju dobru procjenu potencijalne situacije u kojoj postupaju policijski službenici te donošenje odluka u kriznim uvjetima.

Za izvođenje simulacijske nastave potrebna je određena infrastruktura¹⁰ sa svim sadržajima potrebnim za uvježbavanje različitih scenarija. To može biti primjerice, improvizirana ulica sa svim "objektima" karakterističnim za simuliranje rada policije na terenu ili širi prostor koji sadrži policijsku postaju, novčarsku instituciju (mjenjačnicu ili banku), stan (sa svim osnovnim prostorijama), ugostiteljski objekt, gradski trg, benzinsku postaju, trgovinu i slično. Poželjno je osigurati simulacijski prostor s videokamerama kojima se snima cjelokupno postupanje policijskih službenika tijekom intervencije. Videosnimka kasnije može poslužiti za analizu postupaka svih sudionika vježbe ili za rekonstrukciju događaja. Voditelji vježbe analiziraju pojedinačno i ukupno postupanje sudionika vježbe koji mogu vidjeti kako su postupali u zadanoj situaciji, neverbalnu komunikaciju (i svoju i drugih sudionika), osobni pristup u rješavanju potencijalne konfliktne situacije tijekom intervencije¹¹ i slično. Važna je uključenost svih sudionika u realizaciju vježbe i nakon vježbe gdje im se omogućava međusobno diskutiranje, kritički osvrt na vježbu te dobri prijedlozi za neku buduću sličnu i stvarnu situaciju.

Sudionici vježbe koji su već postupali i "odigrali svoju ulogu" prema scenariju,

⁸ Da bi se klasičnim manevarskim streljivom na standardnom oružju moglo pucati načinom poluautomatske ili automatske paljbe, potrebna je dodatna montaža tzv. pojačivača trzaja na ustima cijevi oružja.

⁹ Scenarij vježbe mora biti u pisanom obliku, s jasno zadanim ciljevima i definiranim zadaćama svih sudionika vježbe.

¹⁰ Određena infrastruktura podrazumijeva prostor koji postoji i u stvarnom životu, ali ima sigurnosno kontrolirano okruženje. Uvriježeni naziv za ovaj prostor je "taktička kuća".

¹¹ Ponašanje i rad tijekom intervencije podrazumijeva donošenje ispravnih odluka i primjenu odgovarajućeg sredstva prisile za danu situaciju, uvažavajući načela zakonitosti, razmjernosti i dr.

na TV-monitoru u zasebnom prostoru istodobno mogu pratiti rad ostalih u simulacijskim vježbama.

Nakon završetka vježbe policijski službenici koji su sudjelovali u vježbi pišu izvješća o izvršenim zadaćama, a analizom nakon vježbe vrši se korelacija zaključaka s aspekta cjelokupnoga policijskog postupanja. Time se pridonosi integriranju višestrukih znanja i vještina, percepciji osobnog osjećaja sigurnosti i samopouzdanja te dobre pripreme za izvršavanje zadaća policijskih službenika.

4.1. Sigurnost uvjeta izvođenja simulacijskih vježbi

Prilikom izvođenja vježbi trenažnim simulacijskim oružjem aspekt sigurnosti svih sudionika mora se poštovati. To znači da se svi sudionici vježbe obavezno pridržavaju sigurnosnih mjera, radnji i postupaka.

Ističu se temeljna pravila sigurnosti koja se najčešće navode u literaturi (ICITAP, 1997 prema Maršić, Ljubin, Britvec, 2008):

1. S oružjem uvijek postupajte kao da je napunjeno.
2. Oružje nikada ne usmjeravajte u ono što ne namjeravate gađati.
3. Ne držite prst na okidaču, ako niste spremni za paljbu.
4. Prije paljbe obavezno provjerite sigurnost okoline cilja.

Za ostvarenje postavljenih ciljeva vježbe te maksimalne sigurnosti svih sudionika potrebna je dobra organizacija koja uključuje (najmanje) dva eksperta/trenera-instruktora. Jedan od njih je primarni instruktor koji je zadužen za provođenje vježbe¹², a drugi je sigurnosni instruktor čija je uloga brinuti se za sigurnost svih sudionika vježbe¹³. U vježbi sudjeluju i markiranti (sudionici koji imaju posebne uloge) koji su upoznati s cjelokupnim scenarijem vježbe i imaju točno određenu zadaću. Kako bi se trening održao u sigurnom okruženju, moraju se eliminirati svi aspekti opasni za život sudionika vježbe. Tako se neposredno prije vježbe određuju tri zone – prostorije: nesigurna, pripremna i sigurna zona. U nesigurnoj zoni svi sudionici vježbe odlažu sve osobne stvari i predmete koje imaju kod sebe, a nisu im potrebni tijekom izvođenja vježbe i koji bi mogli prouzročiti ozbiljne povrede (npr. osobno naoružanje, oštri predmeti, satovi, ključevi, upaljači i sl.). Nakon toga svi se sudionici pregledavaju kako bi se utvrdilo da ne posjeduju predmete koji bi mogli prouzročiti povrede tijekom vježbe. Nakon pregleda ulaze u pripremnu zonu. Pripremna zona je prostorija neposredno prije ulaza u sigurnu zonu. U tom prostoru svi sudionici vježbe ponovno se pregledavaju zatim se opremaju zaštitnom opremom¹⁴, trenažnim oružjem, ostalom opremom i svim drugim sred-

¹² Primarni instruktor je odgovoran za cijeli program i ostvarenje ciljeva vježbe, osigurava sredstva potrebna za realizaciju zamišljenog scenarija, donosi plan vježbe, određuje markirante, te dokumentira odrađenu vježbu.

¹³ Sigurnosni instruktor pregledava prostor prije vježbe, osigurava sve uvjete za sigurno izvođenje vježbe, organizira osiguranje prostora u kojem se vježba izvodi, osigurava zaštitna sredstva i opremu sudionicima vježbe.

¹⁴ Tijekom izvođenja vježbe svi sudionici obavezno moraju nositi zaštitnu opremu – zaštitnu masku za lice, štitnik za vrat, te štitnik za genitalije. Ostali dijelovi tijela se ne zaštićuju, jer je poželjno da sudionici vježbe prilikom pogotka osjete određenu količinu boli. Time stječu osjećaj pogotka i shvaćaju da, možda, vježbu nisu dobro odradili.

stvima potrebnim za izvođenje vježbe. U pripreмноj zoni svim sudionicima vježbe daju se upute (jasne, konkretne i razumljive) za realizaciju vježbe. Kada su svi razumjeli zadatak, objašnjava se postupak u slučaju ispadanja zaštitnih sredstava i postupak kada se iz sigurnosnih razloga vježba mora prekinuti. Nakon toga sudionici iz pripreмne zone ulaze u sigurnu zonu – prostoriju u kojoj se izvodi predviđena vježba. Kada je vježba započela, nitko više ne može ući (nikome se naknadno ne dozvoljava ulazak¹⁵). Poslije vježbe sve se trenažno simulacijsko oružje odlaže na unaprijed predviđeno mjesto te ga sigurnosni instruktor pregledava¹⁶, dopunjava novim streljivom i odnosi u pripreмnu zonu, na mjesto predviđeno za opremanje sljedeće skupine sudionika vježbe.

5. ZAKLJUČAK

U većini modernih ustanova za osnovnu policijsku obuku praktična nastava policijskih službenika u uvježbavanju policijskog postupanja izvodi se po novoj metodologiji – na približno stvarnim situacijama, tj. scenarijima za uvježbavanje policijskih radnji u praktičnim situacijama. Dakle, samo obuka u uvjetima približno jednakim stvarnim situacijama omogućit će policijskom službeniku adekvatnu reakciju vatrenim oružjem promatrano ne samo kroz segment preciznosti, nego i sigurnosti za njega i njegovu neposrednu okolinu. Naime, u složenom policijskom postupanju koje može biti opasno za život, stečeno teorijsko znanje (iz različitih područja policijskog posla) i motoričke vještine (komunikacija, gađanje, samobrana, tehnika vezivanja) moraju biti integrirane s odgovarajućom tjelesnom kondicijom i mentalnom pripremljenošću policijskog službenika. Kako Horga i Sabioncello (1993, prema Maršić, Ljubin, Britvec, 2008) ističu: za izvođenje motoričkih vještina potreban je rad i vježba odnosno postupno građenje vještine koja može, od bazičnih elemenata, doći do superiornog izvođenja povezanih elemenata u zadatak koji se izvodi izvrsno u različitim uvjetima.

S obzirom na važnost obuke uporabe vatrenog oružja, simulacijske vježbe postaju sve potrebnija (i zanimljivija) metoda u osposobljavanju i usavršavanju policijskih službenika.

Posebice je istaknuta korist vježbe kada se radi o zadaćama policijskih službenika koje su visokozahtjevne, rizične te potencijalno ugrožavaju njihove živote, ali i drugih uključenih osoba (najčešće civila koji se slučajno zateknu na mjestu počinjenja nekog kaznenog djela, primjerice pljačke banke, otmice i sl.).

Navedeni način učenja i treniranja putem simulacije stvarnih uvjeta nastoji približiti rukovanje vatrenim oružjem realnim situacijama u kojima se najčešće doživljava iznimno stresno iskustvo posebice ako je prvi put upotrijebljeno oružje prilikom postupanja. Budući da je riječ o stresu visokog intenziteta, zbog biokemijskog učinka stresa može se dogoditi "blokada" u razmišljanju i djelovanju. Kada se suoče s takvom situacijom, prva reakcija slabo obučenoga policijskog službenika, koji nikada ranije nije imao slično iskustvo, vođena je prirodnim instinktom i potpuno je nepredvidiva. Navedeno često rezultira neprofesionalnim postupanjem policijskih službenika čiji ishod može biti poguban. Budući da su refleksi

¹⁵ Na ulazu u sigurnosnu zonu postavlja se fizičko osiguranje koje ima zadaću da nakon što vježba započne više nikome ne dozvoljava ulazak u sigurnosnu zonu.

¹⁶ Sekundarni instruktor po završetku vježbe provjerava stanje napunjenosti trenažnoga simulacijskog oružja. Pri tome je obavezan pridržavati se sigurnosnih mjera, radnji i postupaka kao i kod klasičnog bojevog oružja.

urođena nenaučena reakcija, važno je naučiti i usvojiti vještinu kako bi se zadaci obavljali na visokom nivou.

Ako se ne vodimo elementarnim znanjima iz psihologije vezanim uz proces učenja, može se dogoditi da zbog nedostataka odgovarajuće obuke policijski službenik nema razvijenu dostatnu "odgovornost za situaciju i zadatak". Odgovornost za situaciju znači da policijski službenik posjeduje određene predodžbe o svom poslu koje stječe tijekom obuke na osnovi osobnog iskustva. U konkretnoj situaciji mora usporediti svoje postojeće znanje i vještine s danom situacijom kako bi ispravno percipirao i razumio događaje i ponašanja u okolini. Odgovornost za zadatak znači da policijski službenik, s jedne strane, ima jasnu predodžbu o tome gdje su granice i nadležnost za konkretni zadatak, zna na što treba usmjeriti pažnju, što treba gledati, čuti ili učiniti tijekom obavljanja zadatka, a s druge strane, zna točno što jest, a što nije u stanju izvesti tijekom obavljanja zadatka. U skladu s navedenim, radi se o procesu učenja i savladavanja vještine za što je potrebno strukturirani okvir interaktivne nastave, određena sredstva za rad te usklađivati različite razine obuka policijskih službenika s intencijom na učestaliji praktični trening u rukovanju oružjem.

LITERATURA

1. Anshel, M. H. (2000). *A conceptual model and implications for coping with stressful events in police work*. Criminal Justice and Behaviour, 27(3), 375-400.
2. Đorđević, A., Vukadinović, B. (2015). *Obuka u rukovanju vatrenim oružjem policijskih službenika*. Sportska medicina, 7(4), 92-96.
3. Maršić, M., Ljubin, T., Britvec, A. (2008). *Evaluacija dvije metode nastave za sigurnost rukovanja vatrenim oružjem*. Policija i sigurnost, 17(1-2), 16-26.
4. Morash, M., Haar, R., Kwak, D. H. (2006). *Multilevel influences on police stress*. Journal of Contemporary Criminal Justice, 22(1), 26-43.
5. Nieuwenhuys, A., Oudejans, R.R.D. (2010). *Effects of anxiety on handgun shooting behavior of police officers: a pilot study*. Anxiety Stress Coping, 23, 225-233.
6. Nieuwenhuys, A., Oudejans, R.R.D. (2011). *Training with anxiety: short- and long-term effects on police officers' shooting behavior under pressure*. Cognitive Process, 12, 277-288.
7. Stolnik, D. (2008). *Praktikum kratkog vatrenog oružja*. Zagreb, LAS d.o.o.
8. Stolnik, D. (2011). *Prvo simulacija, tek onda akcija*. Zaštita, 7(2), 60-61.
9. *Uredba o vrstama naoružanja i opreme policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske* (NN 42/06.).
10. <http://www.simunition.com> (10. 10. 2011.)

Summary

Damir Stolnik, Hrvoje Marić

Review of training simulations Weapons in practical teaching of Police Officers

Training simulation weapons are intended for the training of police and military units with various tactical scenarios which are identical to realistic conditions, such as interventions in buildings and vehicles, anti-terrorist situations, training situation with VIP persons, etc. The benefits of exercise with simulation weapons are numerous, such as simulating real life situations in a controlled environment. Furthermore possibilities of hitting a target with simulation marker-ammunition have a big psychological effect on the participants of the exercise, stress perceptions is almost like in the real actions, and after the exercise there is a possibility of reconstruction of the events (actions) and its detailed analysis, including feedback to the participants.

Key words: training simulation weapons, features a simulation weapons, marker and blank ammunition, simulating real situations.